

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησεως 721

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΤΜΗΜΑ Α'

Συνεδρίαση 30-10-1991

Σύνθεση:

Πρόεδρος : Δημ. Παπανικολάου, Αντιπρόεδρος
Ν.Σ.Κ.

Νομικοί Σύμβουλοι : Ριζ. Αντωνιάδης, Βασ. Παπαχρήστου.
Αν. Σοφός, Νικ. Γεωργίου, Κων.
Βολτής, Κ. Ηλιακοπούλου

Πάρεδροι

(γνώμες χωρίς ψήφο) : Βλ. Ασημακόπουλος, Δημ. Αναστασό-
πουλος, Βασ. Σουλιώτης,
Στ. Βασιλάκης.

Εισηγητής : Βασ. Σουλιώτης. Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμ. Ερωτήματος : οικ. 80295/5161/12-8-1991 έγγραφο
Υπουργείου Γεωργίας / Δ/σεως Προ-
στασίας Δασών και Δ.Π. / Τμήματος
Αλλαγής Χρήσεως Δασικών Γαιών.

Περίληψη ερωτήματος :

Αν, μετά την έναρξη ισχύος του άρθρου 84 Ν. 1416/1984, με-
ταβλήθηκε το ιδιοκτησιακό καθεστώς των δασικών και χορτολι-

~~στικών εκτάσεων των νησιών, κυρίως και Αντικυθήρων, του δι-~~
οικητικά ή δικαστικά δεν κοίτηκαν ποτέ έναντι του Δημοσίου.

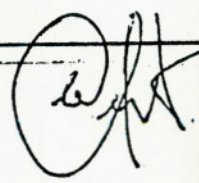
καθώς και κοίτες θαλασσινές ή χορτολιβαδικές εκτάσεις ανήκουν με βάση νομίμως τίτλους κτήσεως κυριότητας στο Δημόσιο, κατ' την παρ. 1 του άρθρου 84 Ν. 1416/84.

Στο παραπάνω άρθρο το Α' Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ορόφωνι γνωμοδοτεί ως εξής:

1. Στην παρ. 1 του άρθρου 84 Ν. 1416/1984 ορίζεται ότι "Η εγχώρια περιουσία των νήσων Κυθέρων και Αντικυθήρων αποτελεί διακοινοτική περιουσία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως των Κυθέρων και Αντικυθήρων. Η περιουσία αυτή περιλαμβάνει: α) Όλες τις εκτάσεις των νησιών είτε είναι κοινόχρηστες θαλασσινές ή χορτολιβαδικές είτε είναι αγροτικά ή αστικά ή άλλης κατηγορίας ακίνητα, του δεν ανήκουν σε ιδιώτες ή βάσει νομίμων τίτλων κτήσεως κυριότητας στο Δημόσιο, σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου ή σε κατ' ιδίαν κοινόχρηστες, β) την κινητή και ακίνητη περιουσία των ιερών προσκυνημάτων..... και γ) τις νησίδες που βρίσκονται γύρω από τα Κύθηρα".

Με τις επόμενες παραγράφους του ίδιου άρθρου προβλέπεται η "Εκτετατή Εγχώριας Περιουσίας" που διαχειρίζεται την εγχώρια περιουσία των Κυθέρων και Αντικυθήρων, και είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, καθώς και ο τρόπος και οι λειτουργίες της διαχειρίσεως αυτής.

2. Με την παρ. 1 του άρθρου 62 του Ν. 998/79 ορίζεται ότι "Σε των πώσης φύσεως αποσβεστήσεων, ή διενέξεων ή δικών μεταξύ του Δημοσίου, είτε ως ενάγοντος, είτε ως αναγομένου,

είτε ως αιτούντος είτε ως καθ' ου η αίτηση, και φυσικού ή νομικού προσώπου, όπερ επικυλεύται η αξιολόγηση του δικαιώματός του, επιβεβαιωμένου ή μη από τον δασιόν, των δασικών εκτάσεων ή των εις το άρθρον 74 του παρόντος νόμου αναφερούμενων εδαφών, το ως άνω φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον οφείλει να αποδείξει την κτητική του ιδιότητα του δικαιώματός του.

Κατ' εξαίρεσιν η διάταξις αυτή δεν ισχύει εις τα περιφερείας των Πρωτοδικείων των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και των Νομών Λέσβου, Σάμου και Χίου και των Νήσων Κυθήρων, Αντικυθήρων και Κυκλάδων. Πρωτόκολλα διοικητικής αποβολής εκδοθέντα μέχρι της ενάρξεως της ισχύος του παρόντος (διδόν το Δημόσιον θεωρεί ως ίδια βάση, δασικές εκτάσεις και χορτολιβαδικά εδάφη) των ανωτέρω περιφερειών, καταργούνται αυτοδικαίως έστω και αν κατέστησαν τελεσίδικα".

3. Όπως έχει κοινηθεί με την 340/1985 απόφαση του Αρείου Πάγου (ΝοΒ 34-76), στα έκτάνησα, κοιν από την ένωση τους με την Ελλάδα, δεν υπήρχαν δημόσια βάση και δασικές εκτάσεις ως ιδιοκτησία του Ηνωμένου Κράτους των Ιονίων Νήσων, ώστε να περιέλθουν κατά διαδοχή, με την ένωση του το έτος 1864, στο Ελληνικό Δημόσιο (οιο έως και Εφει.Κερκ. 22/85 Δ.κ. 26-902, Πρωτ.Ζηκ. 68/75 ΝοΒ 24-95 κ.ά. αντίθετως οι 197/1967 και 468/1975 γνωμοδοτήσεις του ΕΣΚ, οι οποίες όμως είχαν εκδοθεί πριν από την εν-

αρκούν διατάξη του άρθρου 62 παρ. 1 του Ν. 998/79).

Ειδικότερα: Με το Ν. 13/29 Δεκεμβρίου 1917 "Σύνταγμα του Ηνωμένου Κράτους των Ιονίων Νήσων", που καταρτίστηκε από τον Άγγλο Άρμοστή THOMAS MAITLAND, εκτός από τη Γενική Κυβέρνηση του Ηνωμένου Κράτους, η οποία έδωσε στην Κέρκυρα, υπήρχε σε κάθε νησί από μία τοπική (εγκρίσιμη) διοίκηση (κεφ. Α, Τμήμα Α' άρθρο 1). επικεφαλής της οποίας ήταν ο Έπαρχος, ο οποίος αναγορεύει την εν γένει διοίκηση της νήσου, με πενταμελές Επαρχιακό Συμβούλιο, κάτω από την επίβλεψη του τοποτηρητή του Άγγλου Άρμοστή, του Βοιτάρτου στο νησί (κεφ. Α' Τμήμα Α', άρθρα 2.4 και 6 και τμήμα Β' άρθρο 6). Οι τοπικές αρχές είχαν τη δημόσια Οικονομία και τη διαχείριση της περιουσίας της νήσου.

Επίσης, δημόσια κτήματα και μάλιστα όσα και βασικές ή υδροτομολογικές εκτάσεις, ως ιδιοκτησία του Ηνωμένου Κράτους Ιονίων Νήσων, δεν υπήρχαν, ούτε προβλέπονται στο κα-
ταρτίσθ. Σύνταγμα, ώστε να προέλθουν κατά διαδοχή, με την
ένωση της Εκτανήσου με την Ελλάδα το έτος 1864, στο Ελλη-
νικό Δημόσιο.

Γι αυτό με το Ν. ΡΗ/1865 "περί εισαγωγής εν Εκτανήσω της εν τη λοιπώ Βασιλείω ισχύουσας νομοθεσίας" "γίνεται αναφορά στις διατάξεις περί "επιχωρίων προσόδων" κάθε νή-
σου (άρθρο 10) και ορίστηκε ότι "μέχρι της εκδόσεως ειδικ-
ού νόμου περί της κατά δήμους διανομής της επιχωρίου κε-
ρυσίας των νήσων, η διοίκηση της περιουσίας εκστής
νήσου ανατίθεται εις ειδικήν συγκαταστήσιν εκ τριών μελών

όσοι είναι οι συνιστώσες εκάστην νήσον όησει" (άρθρο 11).
ότι "τα εκ της περιουσίας εκάστης νήσου εισοδήματα διανέ-
μονται εις τους όημους αναλόγως του πληθυσμού εκάστου....
(άρθρο 13) καθώς και ότι "οι δημοτικοί αρχαί εκάστου όημου
οφείλουν.... να εκταλώσι τήσας τας απαιτούμενας ποσείς
εις την διοίκειν και επιμέλειαν των εντός της περιουσί-
ας αυτού κατεμένων αγχωτών κτημάτων" (άρθρο 14). Πραγμα-
τικά για την προσαναγγελλεία, κατά τα ανωτέρω, διανομή
των αγχωτών περιουσιών μερίμνηται ο ν. Υ.Π/1871 για τη
Ζάκυνθο, ο ν. ΥΓ/1878 για την Κεφαλληνία, ο ν. ΨΗΣΤ/1879
για τη Λακωνία, ο ν. ΚΑΙ/1887 για την Κέρκυρα ή διαχείρι-
ση της αγχωτής περιουσίας της οποίας είχε συζητηθεί ει-
δικότερα με το ν. Σ.Ο.Σ./1868 και ο ν. 2355/1920 για τα
Κύθηρα. Επομένως επί των βαρών και βασιικών ή χροτολιβα-
δικών εκτάσεων των Επτανήσων το Ελληνικό Δημοσίον δεν έχει
δικαίωμα κυριότητας, αφού κατά την έννοια αυτήν με την Ελ-
λάδα ουδέν έλλαβε, ούτε ως διάδοχον του ηνωμένου Κράτους
των Ιονίων Νήσων, το οποίο, όπως προαναφέρθη, δεν είχε
δημόσια κτήματα και μάλιστα όσον ή βασιικές ή χροτολι-
βαδικές εκτάσεις στην ιδιοκτησία του. ούτε στη συνέχεια
από την επιχώρια περιουσία, αφού αυτή διανεμήθηκε μεταξύ
των όημων κάθε νήσου. Συνεπώς επί των βαρών και βασιικών
ή χροτολιβαδικών εκτάσεων της Επτανήσου δεν δύναται να
έχει εφαρμογή το υπό του Ελληνικού Δημοσίου τεκμήριο
κυριότητας το οποίο θεσπίστηκε με το Σ.Δ. της 16-11-1836
"πρός ιδιωτικό δικόν".

4. Κατά συνέπεια των παραπάνω, προκειμένου κατ' όρων και βασικών ή χοροταξιακών εκτάσεων των επίμαχων δεν τριγεί μόνη ή από το Ελληνικό Δημόσιο επίκληση και, σε περίπτωση αμειψιότητος, απόδειξη της διοικητικής μορφής της διεκδικουμένης εκτάσεως προς θεμελίωση δικικώματος κυριότητάς του εκ αυτής, αλλά απαιτείται η επίκληση και, σε περίπτωση αμειψιότητος, απόδειξη της κτήσεως της κυριότητος από το Δημόσιο κατ' έναν από τους τρόπους κτήσεως κυριότητος που προβλέπονται από τον Ιόνιο Αστικό Κώδικα, ή από τις 23-2-1946 από τον Αστικό Κώδικα ή από κάποιο ειδικό νόμο.

5. Αφού λοιπόν στη Εκτέλεση και τη Κύηση και Αντικύηση δεν ισχύει το τεκμήριο κυριότητος υπέρ του Δημοσίου εκ των ευρισκόμενων σ' αυτά θασών και βασικών ή χοροταξιακών εκτάσεων, έπεται ότι το Δημόσιο πρέπει να διαχειρίζεται ως δημόσια μόνον τα θάση και τις βασικές και χοροταξιακές εκτάσεις για τις οποίες έχει νομίμους τίτλους κυριότητος κατ' τους προβλεπόμενους τρόπους είτε από τον Ιόνιο Αστικό Κώδικα, είτε μετά τις 23-2-1946 από τον Αστικό Κώδικα, είτε από τυχόν άλλον ειδικό νόμο και όχι όλα τα θάση και βασικές εκτάσεις και, που διοικητικά (άρθρο 8 Π. 993/79, ΑΒ 1739/38) ή δικαστικά δεν έχει κριθεί η κυριότητά τους έναντι του Δημοσίου, όπως αντίθετα ισχύει στη λοιπή ηπειρωτική Ελλάδα και την Πελοπόννησο (αντίθετα οι παραπάνω 197/1967 και 468/1973 γνωμοδοτήσεις του Π.Σ.Κ.).

6. Με τις παραπάνω προδικασίες είναι σαφές ότι το άρθρο 84 Π. 1416/1964 δεν παρέχει το ισχύον διοικητικό κριτήριο

αλλά, όπως και στην αιτιολογική έκθεση του άρθρου αυτού αναφέρεται, πλάως διατηρούνται και εκσυγχρονίζονται τη διαχείριση της δημοτικής περιουσίας των Κυθίων και Αντικυθίων, γιατί ο τρόπος διαχείρισής και η σύνθεση της Εκτροπής Εγκυρίου Περιουσίας των νήσων αυτών του είχε συσταθεί με τους Ν. 2355/1920 και 514/1943, δεν ήταν ο ανδραγαθός και δημιουργικός εμπόδια στην αξιοποίηση και εκμετάλλευση της περιουσίας υπέρ των κοινοτήτων.

7. Κατόπιν όλων των ανωτέρω η απάντηση στο ερώτημα είναι ότι το άρθρο 84 του Ν. 1416/84 δεν μετέβαλε το ιδιοκτησιακό καθεστώς των βασικών και χορτολιβαδικών εκτάσεων των νήσων Κυθίων και Αντικυθίων, και ότι η διοίκηση πρέπει να διαχειρίζεται ως δημόσιες μόνον τις βασικές ή χορτολιβαδικές εκτάσεις των νήσων Κυθίων και Αντικυθίων για τις οποίες έχει νομίμους τίτλους κτήσεως κυριότητας κατά έναν από τους προβλεπόμενους τρόπους, είτε από τον Ιόνιο Αστικό Κώδικα, είτε μετά τις 23-2-1945 από τον Αστικό Κώδικα, είτε από ειδικό νόμο.

ΕΘΕΩΡΗΘΗ

Αθήνα 12-11-91

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Β. Σουρλιάτης

Β. Σουρλιάτης
Πρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Δημ. Παπανικολάου

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.